

ДРЖАВНА
РЕВИЗОРСКА ИНСТИТУЦИЈА

РЕЗИМЕ
ИЗВЕШТАЈ О РЕВИЗИЈИ СВРСИСХОДНОСТИ ПОСЛОВАЊА –
„Противградна заштита у Републици Србији“

27. децембар 2018. године

Државна ревизорска институција спровела је у току 2018. године ревизију сврсисходности пословања „Противградна заштита у Републици Србији.“

Ревизијом смо утврдили да је за противградну заштиту на нивоу Републике Србије у периоду 2015- 2017. године просечно годишње издвојено око 625 милиона динара, и то из буџета Републике Србије, буџета АП Војводине и буџета јединица локалне самоуправе.

Према подацима које смо прикупили од јединица локалне самоуправе, град као елементарна непогода у последње три године у Србији нанео је укупну штету од око 6 милијарди динара, од чега највише у пољопривреди. Осигурањем ризика од града се само ублажавају економске штете осигураника и финансијски надокнађује губитак, али се изгубљени пољопривредни производ не може надокнадити.

Циљ спроведене ревизије је био да се испита да ли се ефикаснијим спровођењем мера противградне заштите и комбиновањем активне (одбрана од града) и пасивне (осигурање) заштите, може смањити штета од града и постићи боља заштита пољопривредног производа и пољопривредног произвођача.

Како бисмо постигли циљ ревизије, испитивали смо:

1. Да ли се издвојеним средствима за финансирање противградне заштите остварују циљеви система противградне заштите?
2. Да ли Републички хидрометеоролошки завод ефикасно спроводи мере противградне заштите, у циљу заштите пољопривредног производа и пољопривредног произвођача?
3. Да ли активности Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде у области противградне заштите доприносе већој заштити пољопривредног производа и пољопривредног произвођача?

Ревизијом смо обухватили активности РХМЗ-а и Министарства пољопривреде у периоду 2016 – 2017. године, али су одређени подаци тражени и за 2015. годину за потребе праћења ефикасног спровођења мера противградне заштите.

Такође смо прикупили податке колико се средстава издваја из буџета АП Војводине и буџета јединица локалне самоуправе за спровођење мера заштите од града.

Ограничење ове ревизије је чињеница да не постоји стопроцентна ефикасност деловања противградне заштите нигде у свету због деловања бројних фактора, који ограничавају ефикасност деловања РХМЗ и на које не може да утиче; примера ради, постоје делови територије на којима се не могу спроводити мере противградне заштите. Подручја у којима се из разлога опште безбедности не може непосредно вршити одбрана од града су: градови, урбанизована насеља, аеродроми, железничке станице, школе и сл. Такође, ограничења ревизије су непостојање званично доступних података о износу штете од града изражене вредносно на нивоу Републике Србије, што отежава процену штете од града, као и ризик да подаци које смо прикупили од јединица локалне самоуправе и АП Војводине нису потпуни, упоредиви и тачни, јер јединице локалне самоуправе нису били субјекти ревизије, већ извори података.

Кључна порука ове ревизије:

Постојећи приступ РХМЗ-а у планирању средстава потребних за функционисање противградне заштите, дистрибуцији противградних ракета и одржавању лансирних станица не обезбеђује у довољној мери заштиту пољопривредног производа и пољопривредног произвођача.

ЗАКЉУЧАК 1. Због ослањања на накнадно добијање средстава из текуће буџетске резерве и помоћ јединица локалне самоуправе, РХМЗ не обезбеђује на време потребне услове за оптимално функционисање система одбране од града.

Закључак темељимо на следећим налазима:

Приликом планирања средстава за функционисање противградне заштите РХМЗ није доследан у постављању захтева за потребним средствима. С једне стране, РХМЗ тражи повећање укупних средстава за оба своја програма (програм Противградне заштите и Програм Метеоролошки и хидролошки послови од интереса за Републику Србију), а када му се повећање не одобри, у оквиру постојећег лимита, смањује средства на програму Противградне заштите у корист другог програма. Такође, РХМЗ се ослања на накнадно добијање средстава из текуће буџетске резерве и помоћ других субјеката система. Поред тога, РХМЗ не зна колико ће средстава добити од премије осигурања усева и плодова, с обзиром да су иста приход буџета Републике Србије.

Иако је РХМЗ надлежан за планирање и извршавање средстава за финансирање противградне заштите, ревизијом смо утврдили да у финансирању противградне заштите делимично учествују и АП Војводина и неке јединице локалне самоуправе

Последица наведеног је да потребна средства нису била обезбеђена на почетку сезоне, већ су обезбеђена накнадно, у зависности од могућности финансирања из текуће буџетске резерве, висине опредељених средстава из премије осигурања и спремности АП Војводине и јединица локалне самоуправе да обезбеде подршку у функционисању система одбране од града.

ЗАКЉУЧАК 2. Постојећи начин набавке, дистрибуције противградних ракета и одржавања лансирних станица од стране РХМЗ-а, као и непредвидива подршка других надлежних органа у спровођењу мера противградне заштите угрожавају њену ефикасност

Закључак темељимо на следећим налазима:

Постојећи начин набавке и дистрибуције противградних ракета у коме РХМЗ зависи од донираних ракета јединица локалне самоуправе, ствара ризик да лансирне станице остану без њих у току дејства. РХМЗ не врши дистрибуцију противградних ракета према ризику појаве града и суградице, јер након равномерног распореда ракета које је финансирала Република, приморан је да остале распоређује на територије јединица локалне самоуправе које су их донирале. Овакав начин распоређивања противградних ракета доводи до тога да одређене лансирне станице, чија територија је више изложена дејству града, и поред донираних ракета, остану без њих у току дејства, док неке лансирне станице утроше мање од распоређеног броја.

Јединице локалне самоуправе немају уједначен приступ у начину на који пружају подршку функционисању противградне заштите, што отежава ефикасну координацију између надлежних органа у спровођењу мера противградне заштите.

РХМЗ не користи у довољној мери расположиве податке који представљају добру основу за даље унапређење методологије и анализу и контролу спроведених дејстава и праћења.

ЗАКЉУЧАК 3. Због делимичног надзора који врши над радом РХМЗ-а и ограниченог праћења ефеката подстицаја за постављање противградних мрежа, не може се на прави начин оценити допринос Министарства пољопривреде функционисању противградне заштите

Закључак темељимо на следећим налазима:

Министарство пољопривреде врши делимичан надзор над припремом и спровођењем одбране од града, ограничавајући се на проверу благовремености и испуњености прописане форме извештаја које доставља РХМЗ. Иако је Законом о одбрани од града прописано да министарство надлежно за пољопривреду треба да пропише методологију за процену штете од града на пољопривредним културама, оно то није учинило, тако да јединице локалне самоуправе које врше процену штете, користе Упутство о јединственој методологији за процену штете од елементарних непогода из 1987. године. Доношењем наведене методологије, надлежно министарство би омогућило упоредиве податке, вредносно исказане о штети насталој као последица града.

Иако Министарство пољопривреде врши промоцију пасивне одбране од града (осигурање и мреже), не прати ефекте подстицаја за постављање противградних мрежа, због чега не може да спроведе праву евалуацију ових подстицаја.

Државна ревизорска институција, након спроведене ревизије „Противградна заштита у Републици Србији“, дала је следеће препоруке:

Републичком хидрометеоролошком заводу да:

1. планира средства у складу са својим надлежностима и утврђеним средњорочним циљевима, у циљу веће стабилности финансирања система одбране од града;
2. изврши стручну анализу дистрибуције противградних ракета, имајући у виду учесталост појаве града и суградице и на основу тога донесе инструкцију којом би

предвидео начине дистрибуције противградних ракета (пре сезоне и у току сезоне), у циљу ефикаснијег спровођења мера противградне заштите;

3. изврши процену оптималног броја и територијалног распореда лансирних станица и на основу тога донесе план одржавања који ће укључити процену потребних средстава да се обезбеде минимални услови за функционисање лансирних станица, као и временске оквире за реализацију плана;
4. донесе протокол о сарадњи са осталим субјектима система одбране од града о активностима које се предузимају пре, у току и након сезоне одбране од града.

Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде да:

1. покрене иницијативу за измену Закона о одбрани од града на начин да се прецизирају одредбе које се односе на обезбеђивање подршке за функционисање система одбране од града и финансирање истог, у циљу јединственог поступања субјеката система одбране од града;
2. приликом одређивања приоритета у запошљавању (у оквиру укупног броја корисника јавних средстава који су у надлежности Министарства пољопривреде), има у виду кадровске потребе РХМЗ, како би спречио угрожавање функционисања противградне заштите, у циљу доприноса унапређењу ефикаснијег функционисања противградне заштите;
3. обезбеди податке од корисника подстицаја о укупним површинама које су покривене противградним мрежама, како би пратио напредак у реализацији постављених стратешких циљева, у циљу већег степена заштите пољопривредног производа и пољопривредног произвођача;
4. пропише методологију на основу које ће јединице локалне самоуправе да врше прелиминарну процену оштећења од града на пољопривредним културама, како би се омогућило добијање упоредивих и вредносно исказаних података о штети насталој као последица града.